

חוק הסעד (טיפול במפגרים), תשכ"ט-1969 *

הגדרות

1. כחוק זה -

"מפגר" - אדם שמחמת חוסר התפתחות או התפתחות לקייה של כשרו השכלי מוגבלת יכלתו להתנהגות מסתגלת והוא נזקק לטיפול; חולה נפש כמשמעותו בחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955,¹ אינו בכחינת מפגר לענין חוק זה;
"אחראי על מפגר" - הורה, חורג, אפוסטרופוס או מי שהמפגר נמצא במשמורתו או בהשגחתו;
"דרך טיפול" - לרבות החזקת מפגר במעון או התייצבותו במעון יומי;
"מעון" - כמשמעותו בחוק הפיקוח על מעונות, תשכ"ה-1965;²
"בית משפט" - בית משפט שלום;
"פקיד סעד" - מי שכשיר לעבודה סוציאלית כאמור בחוק שירותי הסעד, תשי"ח-1958,³ ושר הסעד מינהו פקיד סעד לפי סעיף 21 (א).

שירותים למפגרים

2. (א) שר הסעד מופקד על השירותים למפגרים כאמור בחוק זה.

(ב) שר הסעד, בהתייעצות עם שרי האוצר והפנים, רשאי בצו לחייב רשות מקומית לקיים שירותים למפגרים, למעט מתן חינוך במסגרת חוק לימוד חובה, תש"ט-1949;⁴ לענין זה, רשות מקומית - לרבות איגוד ערים כמשמעותו בחוק איגודי ערים, תשט"ו-1955,⁵ שמטרותיו כוללות עניני חינוך או סעד.

(ג) צו לפי סעיף קטן (ב) יגדיר את השירותים שיינתנו למפגרים ויכול שיהיה מסווג לפי דרכי טיפול, גיל המפגרים, אזור מגוריהם או מידת פיגורם או כל סיווג אחר.
(ד) ניתן צו כאמור, יקבע שר הסעד, בהסכמת שרי האוצר והפנים, את מידת השתתפותה של המדינה בקיום השירותים האמורים ובמימנם ואת התשלומים שהרשות המקומית תגבה בעד מתן שירותים אלה.

הודעה על מפגר

3. (א) רופא או עובד של שירות סעד, בריאות או חינוך, שהיו סבורים כי אדם שעמו באו במגע בתחום עבודתם הוא מפגר, יודיעו על כך לפקיד סעד או לרופא ששר הסעד מינהו לכך והרופא יעביר את ההודעה לפקיד סעד.
(ב) נמסרה הודעה כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך פקיד סעד מיד לאחראי על המפגר.

סמכויות פקיד סעד

4. (א) נודע לפקיד סעד על מפגר, בין על פי הודעה לפי סעיף 3 ובין בדרך אחרת, יבדוק את הענין; לצורך בדיקתו יהיה פקיד הסעד רשאי -
(1) לבקש ידיעות הנוגעות למפגר מכל אדם שיכול, לדעת פקיד הסעד, לעזור לו במילוי תפקידיו לפי חוק זה, והנשאל ישיב לו תשובות כנות ומלאות זולת תשובה העלולה להפלילו;

* בתקבל בכנסת ביום י"ח בסיון תשכ"ט (4 ביוני 1969); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 795, תשכ"ט, עמ' 8.

1 סי"ח תשט"ו, עמ' 121.

2 סי"ח תשכ"ה, עמ' 48.

3 סי"ח תשי"ח, עמ' 103.

4 סי"ח תש"ט, עמ' 287.

5 סי"ח תשט"ו, עמ' 48.

(2) להיכנס, על פי צו של בית המשפט, לכל מקום שבו נמצא המפגר או שיש לפקיד סעד יסוד להניח שהמפגר נמצא שם.

(ב) לאחר בדיקה כאמור, רשאי פקיד סעד להביא את ענינו של המפגר לפני ועדת אבחון.

5. (א) שר הסעד יקים ועדות אבחון ויקבע את אזורי פעולתן.

ועדת אבחון

(ב) ועדת אבחון תהיה של חמישה: פקיד סעד, פסיכולוג ומחנך, שמינה שר הסעד, ורופא פסיכיאטר ורופא מומחה למחלות ילדים או רופא אחר, שמינה שר הסעד בהתייעצות עם שר הבריאות.

6. ועדת אבחון רשאית —

ממכויות ועדת

אבחון

(1) להזמין את המפגר, את האחראי עליו ואנשים אחרים שיש להם, לדעת הועדה, ידיעות הנוגעות למפגר ולהציג להם שאלות;

(2) להורות כי המפגר ייבדק בדיקות רפואיות ובדיקות בדבר כשרו השכלי;

(3) להורות לפקיד הסעד שערך את הבדיקה כאמור בסעיף 4 שיגיש לה תסקיר על בדיקתו או שיערוך בדיקות נוספות כפי שתמצא לנכון.

החלטת ועדת

אבחון

7. (א) מצאה ועדת אבחון כי אדם שענינו הובא בפניה הוא מפגר, תחליט, לאחר שנתנה למפגר ולאחראי עליו הזדמנות נאותה להשמיע את דבריהם, על דרכי הטיפול במפגר.

(ב) בקביעת דרכי הטיפול תתחשב ועדת האבחון בדתו של המפגר ובכל משאלה כבירה שלו ושל האחראי עליו ותתן את דעתה למידה שבה המפגר עלול לסכן את עצמו או את הזולת.

(ג) ועדת אבחון תמסור למפגר ולאחראי עליו הודעה בכתב בדבר החלטתה ובדבר זכותם לערור עליה כאמור בסעיף 8.

ערר

8. תוך 45 ימים מיום מסירת ההודעה כאמור בסעיף 7 (ג), רשאי המפגר או האחראי עליו לערור על החלטת ועדת האבחון לפני ועדת ערר.

ועדות ערר

9. (א) שר הסעד יקים ועדות ערר ויקבע את תחום שיפוטן.

(ב) ועדת ערר תהיה של שלושה:

(1) שופט או מי שכשיר להיות שופט בית משפט שלום, שמינה לכך שר המשפטים, והוא יהיה יושב ראש הועדה;

(2) פקיד סעד שמינה שר הסעד;

(3) רופא פסיכיאטר שמינה שר הסעד בהתייעצות עם שר הבריאות.

החלטת ועדת ערר

10. לאחר שנתנה למפגר ולאחראי עליו הזדמנות נאותה להשמיע את דבריהם, רשאית ועדת הערר —

(1) לדחות את הערר;

(2) לקבל את הערר ולקבוע כי האדם הנוגע בדבר אינו מפגר או כי אין צורך לקבוע לגביו דרכי טיפול לפי חוק זה;

(3) לקבל את הערר ולהחזיר את הענין לוועדת אבחון על מנת שתערוך בדיקות נוספות ותשוב ותקבע לפי תוצאותיהן את דרכי הטיפול.

11. לא בא מפגר לפני ועדת אבחון, או לא עבר בדיקות בהתאם להוראותיה כאמור בסעיף 6, או לא דאג המפגר או האחראי עליו לביצוען של דרכי הטיפול שעליהן החליטה ועדת אבחון, רשאי בית המשפט, על פי בקשת פקיד סעד, לצוות על נקיטת אמצעים – לרבות העמדת המפגר תחת השגחתו של פקיד סעד או החזקתו במעון – הדרושים, לדעת בית המשפט, להבטיח כי המפגר יובא לפני ועדת אבחון, שייבדק בהתאם להוראותיה או שיבוצעו דרכי הטיפול שעליהן החליטה הועדה. אמצעי כפייה

12. החלטת בית המשפט לפי סעיף 11 תוצא לפועל על ידי פקיד סעד זולת אם בית המשפט הורה אחרת. הוצאה לפועל

13. בית משפט רשאי לחייב את המפגר ואת האחראי עליו – אם הוא חייב במזונות המפגר ובמידת חיובו – שישאו בהוצאות דרכי הטיפול שעליהן החליטה ועדת האבחון, כולן או מקצתן. הוצאות טיפול

14. החלטה של בית משפט לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית משפט מחוזי; בערעור על החלטה לפי סעיפים 11 או 12 ידון בית המשפט המחוזי בשופט אחד. ערעור

15. (א) לפחות פעם בכל שלוש שנים חייב פקיד הסעד לשוב ולהביא את ענינו של מפגר לפני ועדת אבחון, ורשאי הוא לעשות כן בכל עת על דעת עצמו או לפי בקשת האחד-ראי על המפגר. דיון מחודש

(ב) על ענין שהובא לפני ועדת אבחון כאמור בסעיף קטן (א) יחולו הוראות סעיפים 6 עד 14 בשינויים המחוייבים.

16. (א) היה פקיד סעד סבור כי נשקפת סכנה תכופה למפגר או לזולתו או שהמפגר זקוק לטיפול רפואי או אחר שאינו סובל דיחוי, רשאי הוא – אף לפני שענינו של המפגר הובא לפני ועדת אבחון ואף ללא הסכמת המפגר או האחראי עליו – לגקוט כל האמצעים הדרושים, לדעת פקיד הסעד, למניעת אותה סכנה או למתן אותו טיפול, ובלבד שלא יחזק מפגר יותר משבוע ימים מחוץ לרשותו של האחראי עליו בלי אישור בית המשפט. אמצעי חירום

(ב) פקיד סעד אשר נקט אמצעי חירום לפי סעיף קטן (א) יודיע על כך מיד לבית המשפט, שיהיה רשאי לשנותם או לבטלם.

(ג) מי שעשה מעשה, אגב טיפול רפואי או אחר במפגר, על-פי בקשת פקיד סעד בתוקף סמכותו לפי סעיף זה, לא יהיה אחראי בנזיקים בשל כך בלבד שלא קיבל את הסכמתו של המפגר או האחראי עליו.

17. הגיע לידי פקיד סעד או אדם אחר הממלא תפקיד לפי חוק זה ידיעה הנוגעת למפגר, ישמרנה בסוד ולא יגלנה אלא אם הורשה לכך על ידי בית המשפט או אם יש צורך בכך לשם ביצוע כל חוק או לאדם שיש לו ענין מוצדק לקבל את הידיעה. סודיות

- (1) המפריע לפקיד סעד או לאדם אחר בביצוע תפקיד שהוטל עליו על פי חוק זה או על פי החלטת ועדת אבחון, ועדת ערר או בית משפט;
 (2) העובר על הוראות סעיף 17.

(ב) אלה דינם קנס 500 לירות:

- (1) מי שאינו מוסר הודעה לפי סעיף 3 כשהוא חייב לעשות כן;
 (2) מי שאינו מתייצב לפני ועדת אבחון או ועדת ערר כשהוזמן לעשות כן ומי שמסרב לענות לשאלות שהוצגו לו בוועדות אלה;
 (3) מי שאינו מצייט להוראות של פקיד סעד לפי חוק זה, או שאינו משיב לשאלות פקיד סעד בבדיקה שנערכה לפי סעיפים 4 או 6 (3).

19. חוק זה לא יחול על מפגר הנמצא במאסר או במעצר חוקי. אי-חולת החוק

20. אין חוק זה בא לגרוע מחוק לימוד חובה, תש"ט-1949, מחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953⁶, ומחויבים לפי כל דין אחר. שמירת דינים אחרים

21. (א) שר הסעד ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו. ביצוע ותקנות

(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין להליכים לפי חוק זה בבתי משפט ובוועדות ערר.

(ג) שר הסעד ימנה לצורך חוק זה פקיד סעד ראשי ופקידי סעד שיפעלו על פי הוראותיו.

יוסף בורג
 שר הסעד

יגאל אלון
 סגן ראש הממשלה
 ממלא מקום ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
 נשיא המדינה

⁶ ס"ח תשי"ג, עמ' 137.